

**DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT**

Næringsministeren

Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

14/9403

5.2.15

Vedrørende Telenors håndtering i VimpelCom-saken

Jeg viser til brev av 20. januar 2015 fra Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité knyttet til påstander fremmet anonymt til departementet om Telenors og VimpelComs virksomhet.

Komiteen viser i sitt brev til at påstandene som er fremsatt er alvorlige og at komiteen er fornøyd med at departementet har oversendt informasjonen til Økokrim. Samtidig ber komiteen om at departementet gir en generell vurdering av påstandene som er fremsatt og redegjør for om det tidligere har mottatt noe av kunnskapen som fremsettes. Komiteen ønsker også å få departementets vurdering av at Telenor hadde mulighet til å blokkere oppkjøp fra VimpelCom og om dette ikke har vært kjent i departementet.

Deler av spørsmålene komiteen ber om svar på, berører forhold som ligger relativt langt tilbake i tid og før jeg tiltrådte som næringsminister. Jeg har imidlertid også for disse forholdene søkt å svare komiteen så fullstendig som mulig.

Påstandene som er fremmet anonymt til departementet og som komiteen har fått oversendt er alvorlige.

Jeg har bedt Telenor om en vurdering av påstandene. Vurderingen fra Telenor er vedlagt.

Som det fremgår tar Telenor avstand fra beskrivelsen av Telenor og Telenors forretningspraksis i den anonyme henvendelsen til departementet, og understreker at selskapet ikke kjenner seg igjen i denne. Telenor viser til at det i henvendelsen fremsettes en rekke udokumenterte påstander og insinuasjoner mot Telenor, blandet med et selektivt utvalg av offentlig tilgjengelig informasjon. Telenor viser også til at selskapets erfaringer med eierskapet i VimpelCom har vist at det er grunn til å utvise varsomhet når det fremkommer anonyme beskyldninger. Telenor peker på at forholdet mellom Telenor og Alfagruppen, som

eiere i VimpelCom, har vært preget av en rekke alvorlige konflikter og langvarige rettssaker, og at det er verdt å merke seg at notatet er skrevet med det som fremstår som detaljert kjennskap til disse konfliktene og rettssakene. Med bakgrunn i dette viser Telenor til at det på det nåværende tidspunkt er vanskelig for selskapet å gå dypere inn i alle påstandene som fremkommer i det oversendte dokumentet til departementet. Samtidig understreker Telenor at selskapet tar denne saken på det største alvor, at Telenor samarbeider med etterforskende myndigheter som vitne og at Telenor ser frem til at etterforskningen vil gi svar på spørsmålene som er stilt rundt VimpelComs investeringer i Usbekistan. Telenor har bedt VimpelCom om å gjøre rede for enkelte av forholdene som omtales i den anonyme henvendelsen, jf. pressemelding fra Telenor 16. januar 2015.

På denne bakgrunn har ikke departementet tilstrekkelig grunnlag nå for å vurdere holdbarheten i påstandene som er fremsatt. Påstandene berører også forhold som allerede er under etterforskning.

Som også tidligere næringsminister Giske viste til i den åpne kontrollhøringen, har Telenors investeringer i det tidligere Sovjetunionen, blant annet gjennom det tidligere VimpelCom og det tidligere Kyivstar (nå en del av VimpelCom Ltd.), vært en sentral del av departementets dialog med Telenor gjennom flere år. Det har hatt sammenheng både med departementets rolle som forvalter av statens eierskap i Telenor og med departementets rolle som næringsdepartement. Bakgrunnen for dialogen har både knyttet seg til at satsingen i Øst-Europa var en del av Telenors internasjonaliseringsstrategi på 1990-tallet, og til at det på 2000-tallet har vært en betydelig risiko knyttet til hvorvidt Telenor har kunnet ivareta sine verdier i regionen. Denne risikoen har blant annet skyldtes omfattende eierkonflikter i de aktuelle selskapene. Vekslede regjeringer og næringsministre har i denne perioden arbeidet aktivt for å bistå Telenor overfor russiske myndigheter.

Telenors historie i det tidligere Sovjetunionen går tilbake til 1992, da selskapet etablerte en fastlinjevirkosomhet i Murmansk. Siden den gang har Telenors investeringer i disse landene knyttet seg til ulike selskapsstrukturer og samarbeidskonstellasjoner. I 1997 og 1998 kjøpte Telenor seg inn i det ukrainske selskapet Kyivstar og i det russiske selskapet VimpelCom. I 2001 kjøpte den russiske Alfagruppen seg inn i VimpelCom. Som følge av dette ble det blant annet vedtatt nye vedtekter for VimpelCom, som blant annet regulerte styrerepresentasjon og minoritetsvern ved investeringsbeslutninger. I 2002 ble Alfagruppen medeier i Kyivstar. I november 2002 signerte Alfagruppen og Telenor en avtale om å utvide investeringene i VimpelCom med 58,5 millioner amerikanske dollar hver. I 2004 økte Alfagruppen og Telenor sine eierandeler i Kyivstar og signerte en aksjonæravtale som regulerte samarbeidet. I oktober 2004 foreslo administrasjonen i VimpelCom å kjøpe URS WellCom, et mindre ukrainsk mobilselskap. Styremedlemmene nominert av Telenor var imot oppkjøpet og hadde i henhold til vedtektene mulighet til å stanse transaksjonen. Dette var starten på flere år med uenigheter, konflikter og rettssaker mellom Telenor og Alfagruppen. Som et ledd i de pågående konfliktene ble Telenor også forhindret fra å inkludere Kyivstar i sitt konsernregnskap i 2007, og Telenors aksjer i VimpelCom ble i mars 2009 tatt i arrest av en russisk namsmann. Etter flere år med rettstvister nådde partene frem til en avtale om enighet og etablerte i 2010 VimpelCom Ltd.

I dialogen som har vært mellom departementet som aksjeeier og Telenor knyttet til Telenors investeringer i selskaper som opererer i det tidligere Sovjetunionen, har ulike problemstillinger vært tema. Det har i perioder vært rettet spesiell oppmerksomhet mot den risiko for verdimessige konsekvenser som eierkonfliktene i VimpelCom og Kyivstar har aktualisert, og også mot problemstillinger knyttet til samfunnsansvar, herunder korrupsjon. Departementet, som andre aksjeeiere i Telenor, har stilt spørsmål om og fått svar fra Telenor på relevante problemstillinger i forbindelse med disse investeringene. Det har blant annet knyttet seg til Telenors representasjon og muligheter for innflytelse i selskapene, den operasjonelle utviklingen i selskapene, markedsforhold, reguleringsforhold og lisenserverv, risiko for korrupsjon og status for aktuelle tvister og rettssaker. I tillegg har flere forhold knyttet til Telenors investeringer i VimpelCom og Kyivstar løpende blitt offentlig kjent, som det også pekes på i den anonyme henvendelsen til departementet, blant annet gjennom årsrapporter, rettskjennelser og annen ekstern tilgjengeliggjøring.

Blant annet i samarbeid med Utenriksdepartementet har departementet, som omtalt ovenfor, bistått Telenor etter behov i forbindelse med problemstillinger som har berørt russiske myndigheter. Denne typen bistand for å sikre norske næringsinteresser i utlandet, gir norske myndigheter i utgangspunktet til alle norske selskaper som er i utfordrende situasjoner internasjonalt. Departementets rolle i slike saker er som norsk myndighet, og departementets arbeid på dette området utøves av en annen avdeling enn Eierskapsavdelingen.

I henvendelsen til departementet fremsettes det ulike påstander mot Telenor og VimpelCom. En stor del av den offentlige informasjonen som fremgår av henvendelsen, har etter det jeg har kunnet frembringe, vært kjent for departementet, uten at departementet nødvendigvis har mottatt eksplisitt informasjon om dette.

De påståtte betalingene til Takilant, som går ut over de betalingene som VimpelCom tidligere har rapportert om i henhold til amerikanske børskrav og ut over det som har fremkommet gjennom svenske rettsdokumenter, har ikke vært kjent for departementet.

Mulighetene for eiermessig kontroll og innflytelse for Telenor i selskapets investeringer i andre land har vært et tema som det har vært oppmerksomhet på i departementets eierdialog med Telenor. Det har i den forbindelse vært kjent for departementet, og offentligheten, at Telenor og Alfagruppen i 2001 inngikk en aksjonæravtale og nedfelte nye vedtekter som ga partene visse rettigheter. Enkeltelementer i avtalen har vært kjent offentlig, også for departementet. Avtalen som helhet har ikke vært offentlig kjent, og i tråd med etablerte eierstyringsprinsipper heller ikke vært forelagt departementet, verken til orientering eller beslutning.

Telenors rolle i forbindelse med VimpelComs beslutning om å investere i Usbekistan har vært et sentralt tema i denne saken. Komiteen viser i sitt brev til at Telenor hadde mulighet til å blokkere et oppkjøp om dette var ønskelig. Denne muligheten knytter seg til at det på generalforsamlingen i VimpelCom i 2001 ble innført et vedtektsfestet minoritetsvern som innebar at blant annet denne type investeringsbeslutninger måtte få tilslutning fra 80 pst. av

styrets medlemmer. Vedtektene til VimpelCom har løpende vært offentlig tilgjengelige, og vedtektsbestemmelsen som gir minoritetsvern i forbindelse med beslutning av investeringer har vært offentlig omtalt av selskapene selv og media over flere år, blant annet i tilknytning til ovennevnte eierkonflikter, og senest høsten 2014 i forbindelse med medieoppslagene rundt investeringen i Usbekistan.

Telenors konsernsjef og tidligere styremedlem i VimpelCom, Jon Fredrik Baksaas, redegjorde for komiteen i den åpne kontrollhøringen 14. januar om styret i VimpelCom sin rolle i forbindelse med etableringen i Usbekistan. Han viste til at beslutningen om å etablere seg i Usbekistan ble truffet av VimpelComs styre under forutsetning av at investeringen var bekreftet å tilfredsstillere kravene i amerikansk korrupsjonslovgivning (FCPA). Dette var en beslutning som også styremedlemmene nominert av Telenor stilte seg bak. Baksaas redegjorde også for at det var administrasjonen i VimpelCom som hadde ansvaret for å gjennomføre de konkrete transaksjonene knyttet til etableringen i Usbekistan. På denne bakgrunn viser departementet til at det er Telenors vurdering at minoritetsvernet i VimpelComs vedtekter som angitt over ikke kom til anvendelse i forbindelse med VimpelComs investeringsbeslutning om å etablere seg i Usbekistan. Beslutningen som styremedlemmene nominert av Telenor stilte seg bak i VimpelComs styre, har ikke vært en sak som skulle forelegges eierne i Telenor. Departementet har derfor ikke hatt noen oppfatning eller vurdering av saken.

Med hilsen

Monica Mæland

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo

Our date
2015.01.29

Our reference

Your date

Your reference

Our contact

OPPFØLGING AV VIMPELCOM-SAKEN

Telenor har fått oversendt fra Nærings- og fiskeridepartementet et notat fra en anonym avsender som omtaler VimpelComs forretningsvirksomhet i Øst-Europa og Sentral-Asia, samt Telenors forretningsvirksomhet i Øst-Europa gjennom en periode fra tidlig 90-tallet.

Telenor tar klar avstand fra beskrivelsen av Telenor og Telenors forretningspraksis i det anonyme notatet og vil understreke at Telenor ikke kjenner seg igjen i denne.

Telenor viser til den pågående etterforskningen av VimpelComs investeringer i Usbekistan. Som Telenor har understreket tidligere, også overfor Nærings- og fiskeridepartementet og Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité, kommer det stadig frem nye opplysninger, blant annet gjennom VimpelComs egne rapporteringer, offentlige rettsdokumenter og andre kilder. Dette har gjort at Telenor har iverksatt en rekke tiltak, som redegjort for overfor Nærings- og fiskeridepartementet og Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité.

Notatet fra den anonyme avsenderen omhandler påståtte betalinger til Takilant utover de som VimpelCom tidligere har rapportert om i henhold til amerikanske børskrav og som for øvrig har fremkommet gjennom svenske rettsdokumenter. Notatet omhandler også beskrivelser av VimpelComs inntreden i andre markeder. Umiddelbart etter at Telenor mottok oversendelsen fra departementet tok Telenor derfor på ny kontakt med VimpelCom for å få ytterligere forklaringer. VimpelCom har imidlertid svart at de ikke kan gi enkeltaksjonærer informasjon som ikke er offentlig tilgjengelig, da de hevder dette «could jeopardize the process and commitments we have made to the investigating agencies».

Telenor vil understreke at det var avgjørende den gang Telenor i 1998 valgte å gå inn på eiersiden i OJSC VimpelCom at selskapet var registrert på New York Stock Exchange og underlagt amerikansk antikorrupsjonslovgivning. Både Telenors nominerte styreprerentanter og Telenor som aksjonær har hele tiden lagt til grunn at administrasjonen i VimpelCom følger opp styrevedtak og handler i tråd med de lover og regler, herunder anti-korrupsjonsregler, som VimpelCom er underlagt.

Fra Alfa-gruppen kom inn i russiske OJSC VimpelCom i 2001 og frem til høsten 2009 var enkelte minoritetsbeskyttelsesregler nedfelt i selskapets vedtekter. En av disse var at alle kjøp og salg av aksjer i andre selskap måtte ha minst 80 prosent oppslutning i styret. Disse vedtektene er offentlig tilgjengelig informasjon, og er også omtalt på Telenors hjemmesider og i media, senest høsten 2014. Styret i VimpelCom, herunder de Telenor-oppnevnte styremedlemmene, stemte for

transaksjonene i Usbekistan som ble fremlagt for styrebehandling under forutsetning av at de tilfredsstilte kravene i amerikansk anti-korrupsjonslovgivning. At transaksjonene ble styregodkjent er opplyst om både overfor Nærings- og fiskeridepartementet, i høringen i Stortingets Kontroll- og konstitusjonskomité og i offentligheten for øvrig. I denne saken kom dermed minoritetsbeskyttelsen ikke til anvendelse. Alfa hadde eierinteresser i ett av selskapene VimpelCom kjøpte i 2006, og derfor deltok ikke Alfas nominerte styremedlemmer i avstemmingen der de hadde interessekonflikt. Dette ble det opplyst om i en felles pressemelding fra transaksjonspartene i forbindelse med oppkjøpet.

I det anonyme notatet fremsettes det også en rekke udokumenterte påstander og insinuasjoner mot Telenor, blandet med et selektivt utvalg av offentlig tilgjengelig faktainformasjon.

Telenors erfaringer med eierskapet i VimpelCom har vist at det er grunn til å utvise varsomhet når det fremkommer anonyme beskyldninger. Forholdet mellom Telenor og Alfa-gruppen har som eiere i VimpelCom vært preget av en rekke alvorlige konflikter og langvarige rettssaker. Det er verdt å merke seg at notatet er skrevet med det som fremstår som detaljert kjennskap til disse konfliktene og rettssakene.

For at man skal ha grunnlag for å vurdere påstandene i brevet vil det være avgjørende at den anonyme avsenderen legger fram all dokumentasjon og identifiserer seg på en slik måte at det fjerner tvil om eventuelle andre interesser i tilknytning til VimpelCom. Telenor har respekt for og anerkjenner varslers generelle ønske om å bli behandlet som anonym, men antar at det vil være mulig for den anonyme avsenderen å identifisere seg overfor relevante myndigheter, samtidig som identiteten fortsatt skjermes i det offentlige rom.

Før den anonyme avsenderen eventuelt fremlegger dokumentasjon for påstandene og det er avklart mer omkring avsenderen og eventuelle interesser, er det på det nåværende tidspunkt vanskelig for Telenor å gå dypere inn i alle påstander som fremkommer i det oversendte dokumentet.

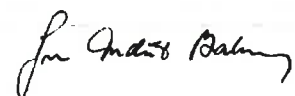
Det er igjen viktig å understreke at det er VimpelCom som er under etterforskning, ikke Telenor. Det har aldri vært noen pengestrømmer fra Telenor til Takilant, til Gibraltar eller til Usbekistan. Ei heller har Telenor samtykket til tvilsomme transaksjoner.

Telenor samarbeider med etterforskende myndigheter som vitne og ser frem til at etterforskningen vil gi svar på spørsmålene som er stilt rundt VimpelComs investeringer i Usbekistan. Telenor tar denne saken på største alvor.

Med vennlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Svein Aaser".

Svein Aaser
Styreleder
Telenor ASA

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Jon Fredrik Baksaas".

Jon Fredrik Baksaas
Konsernsjef
Telenor ASA